

УДК 342.951; 343.1

DOI <https://doi.org/10.33216/2218-5461/2023-45-1-126-136>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ У ФОРМІ ОГЛЯДУ ТА ПЕРЕОГЛЯДУ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

Беспалов М. О., Гриценко Г. М.

LEGAL REGULATION OF CUSTOMS CONTROL IN THE FORM OF REVIEW AND REVIEW: PRACTICAL ASPECT

Bespalov M., Hrytsenko H.

У статті проаналізовано сучасне законодавство та зазначені прогалини й колізії відносно проведення митного контролю у формі огляду та переогляду товарів і транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон держави. Зроблено аналіз законодавства за період від набуття незалежності нашою державою до сьогодні з проведення митного контролю у формі огляду та переогляду товарів і транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон. Розглянута процедура взаємодії при проведенні митного огляду та переогляду між митними та правоохоронними органами, згідно з проведеним аналізом з'ясовано, що деякі функції державних органів дублюються, що негативно впливає на економічний розвиток та імідж держави на міжнародному рівні. Підготовлені пропозиції з усунення прогалин до митного законодавства нашої країни та проведення подальших наукових досліджень з проведення процедури митного огляду та переогляду товарів і транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон держави з урахуванням адаптації національного законодавства до митного законодавства ЄС.

Ключові слова: митний контроль, огляд (переогляд), митні органи, правоохоронні органи, досудове розслідування.

Постановка проблеми. Проблеми митного контролю з боку державних органів за суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, при переміщенні товарів для комерційного використання через митний кордон у формі проведення митного огляду та переогляду постійно викликають зацікавленість. Проведення митного контролю у формі огляду та переогляду оформлюється митними органами актом про проведення огляду (переогляду) товарів, транспортних засобів, ручної поклажі та багажу, який в подальшому може бути використаний право-

охоронцями як доказ у досудовому розслідуванні та судовому процесі при притягненні особи до відповідальності за скоєне кримінальне правопорушення. При цьому, акт про проведення огляду (переогляду) товарів, транспортних засобів, ручної поклажі та багажу не підпадає, згідно з діючим Кримінальним процесуальним кодексом України, під жодну з категорій документів, які можуть використовуватись як джерела доказів. Ця обставина може використовуватись особами, які скоїли злочини, для уникнення кримінальної відповідальності під час

досудового розслідування і судового розгляду справи. Враховуючи внесення останніх змін у митне законодавство, викликає стурбованість дублювання функцій з проведення митного огляду та переогляду, наданих державою митним та правоохоронним органам. Тому, неправомірне проведення митного контролю у формі огляду та переогляду за переміщенням товарів через митний кордон створює перепони при веденні зовнішньоекономічної діяльності та негативно позначається на економічному розвитку держави.

Актуальність теми обумовлено тим, що 19 липня 2022 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо оподаткування митними платежами товарів, що переміщуються (пересилаються) у міжнародних поштових відправленнях, міжнародних експрес-відправленнях, та порядку їх декларування» [1]. Згідно з Законом, Кабінет Міністрів України повинен у шестимісячний строк з дня набрання чинності Законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність із ним, але внесення змін не відбулось. Тому, потрібно проаналізувати розвиток правового регулювання митного контролю у формі огляду (переогляду) товарів, транспортних засобів комерційного призначення при переміщенні через митний кордон. Шляхом проведення аналізу, ми зможемо виявити недоліки та прогалини законодавства й розробити пропозиції до правового регулювання діяльності митних органів відносно проведення вказаної форми митного контролю, що буде сприяти сталому розвитку функціонування економіки держави.

Стан дослідження. Починаючи зі створення держав та розвитком торгових відносин з переміщенням товарів між державами та сплатою митних податків, починається дослідження даної теми. Тема митного контролю при переміщенні товарів через митний кордон останнім часом до-

сліджувалась у наступних працях: Мазур А.В. у дисертаційному дослідженні «Організаційно-правові основи митного контролю в Україні» 2004 рік, Прус Л.Р. у статті «Аналіз використання технічних засобів митного контролю у морських пунктах пропуску: вітчизняний та світовий досвід» 2013 рік, М.В. Мельник у дисертаційному дослідженні «Інститут митних режимів в митному праві України» 2016 рік, Білак Н.І. у дисертаційному дослідженні «Особливості переміщення об'єктів інтелектуальної власності через митний кордон України» 2019 рік, Дяченко О.О. у статті «Необхідність впровадження сучасних, перспективних, інформаційних систем в процес митного контролю» 2019 рік, Коновалов Ю.О. у статті «Дослідження технології митного контролю над переміщенням морських контейнерів та додаткового обладнання до них через митний кордон України» 2019 рік, Р.І. Лемеха у статтях «Митний режим як різновид адміністративно-правового режиму: аспекти теорії», «Автоматизація та інформатизація митних процедур як пріоритетні напрями вдосконалення адміністрування митних режимів в Україні» 2020 рік, Панова О.О. у статті «Адміністративно-правове регулювання митного контролю в Україні» 2021 рік та ін.

Саме тому метою статті є аналіз діючого законодавства та визначення змін щодо ефективності проведення митного огляду (переогляду) товарів, транспортних засобів комерційного призначення при переміщенні через митний кордон України, зазначення деяких прогалин діючого законодавства відносно митного контролю за суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та необхідності комплексного розгляду у різних галузях права. У розроблених пропозиціях про удосконалення законодавства при переміщенні товарів через митний кордон та проведенні митного огляду були враховані

інтереси та безпека держави, при цьому усунений ризик здійснення незаконного тиску на суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, створюючи привабливий клімат для інвестування у економіку держави.

Виклад основного матеріалу.

Проведення митного огляду (переогляду) передбачено статтею 338 Митного кодексу України [2], який був прийнятий у березні 2012 року. На виконання вимог частини 5 вказаної статті, у травні 2012 року Кабінетом Міністрів України прийнято Постанову № 467 [3], якою затверджено вичерпний перелік підстав, за наявності яких може проводитись огляд (переогляд) товарів, транспортних засобів комерційного призначення органами доходів і зборів України.

Ще у 2004 році правильно зазначав науковець Мазур А.В., що митний контроль є особливою сферою діяльності митних органів, відповідальним процесом у митній справі, має специфічні підходи, форми й режими проведення, і, будучи одним із засобів реалізації митної політики держави, не лише гарантує економічну охорону митних кордонів, а й виступає важливим засобом забезпечення законності – обов'язкової умови існування й розвитку правової держави. [4, с.8].

Для повноти проведення дослідження митного контролю при переміщенні речей розглянемо в динаміці прийняття норм з регулювання митного огляду та переогляду. Прийнятий у 1991 році Митний кодекс України [5] (втратив чинність 16.05.2008 р.), де стаття 29 «Огляд та переогляд транспортних засобів, товарів та інших предметів», абзац перший, регулювала відносини стосовно огляду транспортних засобів, товарів та інших предметів при переміщенні через митний кордон України. Другим абзацом зазначались підстави до можливого переогляду транспортних засобів, товарів та інших предметів, і останнім абзацом зазначалось обов'язковість присутності представника суб'єкта господарювання, який переміщує транспортний засіб або товар. Стаття 30

Митного Кодексу України «Огляд та переогляд речей» регулювала відносини по огляду та переогляду речей, які громадянин переміщує через митний кордон України для власних потреб, при цьому ця стаття має норму, коли огляд та переогляд речей можливо здійснювати у відсутність громадянина чи його представника. Тобто, законодавцем розділено проведення огляду та переогляду, враховуючи призначення речі для комерційного використання або для власного.

Взаємодія митних органів України з іншими правоохоронними органами встановлювалась статтею 17 Митного кодексу України, згідно з якою ця взаємодія полягала у взаємному інформуванні щодо ознак злочинів та порушень митних правил або контрабанди. Мали ознаки дублювання повноважень контролюючих та правоохоронних органів, що створювало ризики додаткового навантаження на ведення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктами господарювання, та мало негативний вплив на економіку держави.

Ймовірно, при введенні до Митного кодексу України 1991 року поняття огляду та переогляду Законодавець використовував в якості зразка аналогічні норми Митного кодексу СРСР 1964 року, у статті 65 якого зазначено, що «митні установи здійснюють огляд вантажів для встановлення законності їх переміщення через державний кордон СРСР, визначення тарифного найменування, ціни, кількості та у належних випадках якості. Доглянуті вантажі можуть бути переоглянуті».

Прийнятий у 2002 році Митний кодекс України має три статті з проведення митного огляду: [6] (втратив чинність 01.06.2012 р.) стаття 55 «Огляд та переогляд товарів та транспортних засобів», стаття 56 «Огляд та переогляд ручної поклажі та багажу» та стаття 57 «Особистий огляд». Фактично, норми цих статей дублювали статті Митного кодексу 1991 року, виділивши окрему статтю, яка регулювала проведення особистого огляду як виняткової форми митного

контролю. Взаємодія митних і правоохоронних органів регулювалась статтею 26 «Взаємовідносини митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій та їх посадових осіб з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, а також з підприємствами та громадянами», яка містила у тому числі ті ж самі положення щодо взаємодії з правоохоронними органами, що і стаття 17 попереднього Кодексу.

Стаття 63 Митного кодексу 2002 року «Операції з товарами і транспортними засобами, митне оформлення яких не закінчено» має норму, що митні органи не тільки з власної ініціативи, а також з ініціативи правоохоронних органів (які мають інформацію щодо можливого незаконного переміщення товарів через митний кордон України) здійснювати навантаження, вивантаження, перевантаження та інше, тобто проведення огляду та переогляду товарів. Законодавець наділяє правоохоронні органи правом доручати проводити огляд та переогляд товарів з власної ініціативи, причому витрати, пов'язані з проведенням операцій із додатковим перевантаженням товарів у разі виявлення порушення митних правил, покладаються на власника, а якщо не буде встановлено порушення митних правил, то витрати на проведення операції відшкодовуються органом, з ініціативи якого вони проводилися.

Враховуючи динаміку розвитку зовнішньоекономічних відносин у світі і роль транснаціональних компаній для розвитку економіки держав, національне митне законодавство потребувало оновлення. Так, у 2012 році в умовах інтеграції і гармонізації національного законодавства із міжнародними нормами і стандартами у митній справі був прийнятий новий Митний кодекс України [2]. У порівнянні із попередніми версіями Митних кодексів, у новому кодексі Законодавцем значно більше деталізовано врегулювання процедури проведення митного огляду та переогляду товарів, транспортних засобів комерційного призначення.

Так, відповідно до статті 338 Митного кодексу (2012), встановлюються вимоги до терміну проведення огляду, вказані види огляду, перераховані випадки проведення огляду та переогляду, у тому числі, згідно з першою редакцією кодексу, вказано, що, крім випадків, зазначених у частинах другій - четвертій цієї статті, огляд (переогляд) товарів, транспортних засобів комерційного призначення може проводитися за наявності достатніх підстав вважати, що переміщення цих товарів, транспортних засобів через митний кордон України здійснюється поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, у тому числі в разі отримання відповідної офіційної інформації від правоохоронних органів.

Незважаючи на те, що Митний кодекс 2012 року приймався у тому числі для гармонізації національного законодавства з європейським, у частині огляду і переогляду товарів були використані традиційні для українського законодавства норми, які залишилися у спадщину від СРСР.

У Європейському законодавстві країни користуються Регламентом Європейського парламенту і Ради ЄС № 952/2013 [7] від 9 жовтня 2013 року про встановлення Митного кодексу Союзу. Даним Регламентом у секції 7 «Контроль товарів» в статті 46 «Управління ризиками та митний контроль» зазначаються норми, які регулюють відносини з проведення огляду товарів та інших процедур відносно законного переміщення речей через митний кордон. Поняття «переогляду» у Європейському законодавстві відсутнє. Обов'язковою складовою митного контролю за Європейським законодавством є його обґрунтування, передусім на аналізі ризиків з використанням засобів електронного опрацювання даних задля виявлення та оцінювання ризиків і розроблення необхідних заходів протидії на основі критеріїв, розроблених на національному рівні, на рівні Союзу та, у відповідних випадках, на міжнародному рівні.

Таким чином, ми бачимо, що за тридцять років незалежності України митне законодавство змінювалось кардинальним чином, шляхом прийняття нового Митного кодексу, вже тричі. Але, це не дозволило вивести стан митної справи на кардинально новий рівень як за показниками ефективності наповнення бюджету, так і за оцінками роботи митниць зі сторони бізнесу та спільноти.

З огляду на проєвропейський вектор розвитку і адаптацію до законодавства ЄС, враховуючи динаміку прийняття змін до митного законодавства, вбачається більш ефективним не змінювати, а модернізувати вже наявне митне законодавство для збільшення ефективності роботи з однієї сторони, та уникнення неправомірного втручання у зовнішньоекономічну діяльність з іншої. Правильно зазначає Вітяніс Алішаускас, що положення Митного кодексу України часто є набагато більш деталізованими, аніж відповідні положення МК ЄС та відповідних нормативно-правових актів, які є ширшими та гнучкішими. Крім того, суттєво відмінне формулювання відповідних положень митного законодавства України ускладнює оцінку їхньої відповідності митному законодавству ЄС і не гарантує, що українські митні органи, а та-

кож суб'єкти господарювання будуть добре знайомі з положеннями митного законодавства ЄС і готові для їх безпосереднього застосування з дня вступу України до ЄС. [8].

Тобто, надмірна деталізація митного законодавства створює проблематику у його ефективному та правомірному застосуванні.

Дане твердження можливо відстежити навіть за допомогою такої норми, як застосування форми митного контролю огляду та перегляду товарів, транспортних засобів комерційного призначення. Ця форма митного контролю здійснюється як з власної ініціативи, так із ініціативи правоохоронного органу у разі отримання інформації про можливість наявності переміщення товарів через митний кордон з порушенням законодавства. У 2017 році Державна фіскальна служба України провела аналітику про застосування форми митного контролю огляд/перегляд товарів, транспортних засобів комерційного призначення, ініційованої правоохоронними органами за 2015-2016 роки та 5 місяців 2017 року [9].

Результати аналітичного дослідження наведені у таблиці:

№ з/п	Показник	2015 рік	2016 рік	П'ять місяців 2017 року
1	Кількість випадків виконання форми митного контролю «митний огляд/перегляд»	5488	14537	5214
2	Кількість порушених кримінальних справ	10	2	2
3	Кількість позовів від суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, які надійшли до судових органів у зв'язку з проведенням форми митного контролю «митний огляд/перегляд»	11	32	28
4	Кількість справ, розглянутих у судах на користь митниці	4	12	9
5	Кількість справ, розглянутих у судах на користь позивач – суб'єктів ЗЕД	6	16	9
6	Економічна ефективність проведення оглядів/переглядів, %	3,44575	0,31148	0,04267
7	Кількість скарг на телефон «гарячої лінії», на рішення дій або бездіяльність співробітників митних органів під час проведення форми митного контролю «митний огляд/перегляд»	15	17	2

З однієї сторони, ми бачимо надзвичайно велику кількість запитів, що направлені правоохоронцями, з іншої – дуже низьку результативність, як за кількістю розпочатих кримінальних проваджень, так і за економічною ефективністю, яка у 2017 році склала соті долі відсотка. Тобто, проведення митного контролю в формі огляду та переогляду без отримання позитивних результатів про порушення норм митного законодавства: по-перше, ставить під велике питання отриману інформацію про потрібність проведення даного контролю (створює корупційні ризики з отримання неправомірної вигоди); по-друге, створює додаткове навантаження на ведення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктами господарювання; по-третє - це імідж держави на міжнародному рівні та привабливість для інвестування в економіку нашої держави. На превеликий жаль, подібна аналітична інформація за 2018-2023 роки у вільному доступі відсутня.

Але, навіть з одного прикладу, який був опублікований 30 січня 2023 року у Telegram-каналі Народного депутата України О.М. Василевської-Смаглюк – члена Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування можливих фактів порушень законодавства України посадовими особами Бюро економічної безпеки України впливає, що детективами Бюро здійснюється масове відпрацювання суб'єктів господарювання в рамках одного кримінального провадження, у якому до однієї митниці спрямовано 237 листів орієнтовань відпрацювання експортерів; в деяких з них вказано до 49 суб'єктів господарювання, які необхідно відпрацювати. Це опосередковано підтверджує наявність деяких прогалин у проведенні реформи державних органів з протидії та боротьби з економічною злочинністю.

Таким чином, можливо зробити сумний висновок, що схема відпрацювання переміщення товарів через митний кордон правоохоронцями шляхом направлення листів про проведення оглядів/переоглядів товарів,

активно функціонує і у теперішній час. Враховуючи проведення всіх реформ правоохоронних органів, залишаються ризики здійснення неправомірного тиску на суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та дублювання функцій органами державної влади при проведенні митного контролю.

Проведення митного огляду (переогляду) не передбачено Кримінальним процесуальним кодексом України [10], тобто, фактично викликає сумнів можливість застосування огляду та переогляду при подальшому розгляді справи в суді як доказу. Відповідно, складений в результаті огляду або переогляду «акт про проведення огляду (переогляду) товарів, транспортних засобів, ручної поклажі та багажу», форма якого затверджена наказом Міністерства фінансів №636 від 30.05.2012 «Про затвердження форми Акта про проведення огляду (переогляду) товарів, транспортних засобів, ручної поклажі та багажу» [11], теоретично може підпадати лише під категорію «документ» як джерело доказів у кримінальному процесі.

Однак, частина 2 статті 99 КПК України визначає вичерпний перелік документів, які можуть використовуватись як джерела доказів. До них можуть належати:

1) матеріали фотозйомки, звукозапису, відеозапису та інші носії інформації (у тому числі комп'ютерні дані);

2) матеріали, отримані внаслідок здійснення під час кримінального провадження заходів, передбачених чинними міжнародними договорами, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України;

3) складені в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України, протоколи процесуальних дій та додатки до них, а також носії інформації, на яких за допомогою технічних засобів зафіксовано процесуальні дії;

4) висновки ревізій та акти перевірок.

Матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб

та груп осіб, зібрані оперативними підрозділами з дотриманням вимог Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [12], за умови відповідності вимогам статті 99 КПК України, є документами та можуть використовуватися в кримінальному провадженні як докази. При цьому, акт про проведення огляду (переогляду) товарів, транспортних засобів, ручної поклажі та багажу не підпадає під жодну з вище перелічених категорій, відповідно, в подальшому досудовому розслідуванні та судовому розгляді справи ці прогалини у законодавстві можуть допомогти особі, яка скоїла кримінальне правопорушення, уникнути відповідальності.

Незважаючи на фактичну неможливість використання вказаного акту як джерела доказів у кримінальному законодавстві, наведена вище статистика свідчить про досить часте і широке використання законодавчої можливості направлення листів про проведення оглядів та переоглядів правоохоронними органами до митних органів. Іншими словами, недобросовісний працівник слідчого підрозділу з особистої ініціативи, або за рапортом оперативного підрозділу, може створити дуже незручні умови для суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, що легально здійснює переміщення товарів через митний кордон України. Внаслідок зупинення на час проведення огляду товарів та транспортних засобів підприємець буде нести збитки через простій, можливу порчу товарів та зрив своєчасного виконання контрактних зобов'язань перед контрагентами, і, фактично, буде змушений домовлятися з правоохоронцями про не перешкоджання його підприємницькій діяльності. Якщо залишити без змін норму, регулюючу дані відносини, то залишається не тільки корупційний ризик, а й можливість незаконного тиску на ведення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктами господарювання, що створюватиме негативний імідж вітчизняних державних органів у міжнародній спільноті.

19 липня 2022 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до Мит-

ного кодексу України щодо оподаткування митними платежами товарів, що переміщуються (пересилаються) у міжнародних поштових відправленнях, міжнародних експрес-відправленнях, та порядку їх декларування» [1].

Під час другого читання до законопроекту додано і враховано поправку, якою внесені зміни до частини 5 статті 338 Митного кодексу, а саме текст «у тому числі в разі отримання відповідної офіційної інформації від правоохоронних органів» замінено на «Отримана від правоохоронних органів офіційна інформація опрацьовується митними органами самостійно із застосуванням системи управління ризиками» [13]. Таким чином, Законодавець виключив з Митного Кодексу України таку підставу для проведення митного огляду (переогляду), як отримання офіційної інформації від правоохоронних органів. Своїми діями Законодавець намагається зменшити корупційні ризики в державних органах та можливості незаконного тиску з боку правоохоронних органів на суб'єктів господарювання. Замість цього, в Митний Кодекс України додано норму, якою уповноважено митний орган самостійно опрацьовувати будь-яку отриману інформацію.

За новою нормою, підрозділ Державної митної служби, який отримує доручення правоохоронного органу на проведення огляду (переогляду), має спочатку опрацювати інформацію самостійно із застосуванням власної системи управління ризиками, і, лише після отримання результату, який надає підстави для проведення подальших заходів, провести відповідний огляд (переогляд) товарів. При умові дотримання та добросовісного виконання вказаної норми, правоохоронні органи втрачають важіль впливу на суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності шляхом направлення доручень на переогляди митними органами.

У своїй роботі з виявлення правопорушень у сфері митного законодавства правоохоронні органи у переважній більшості ко-

ристуються електронною базою даних Державної митної служби України. Такий висновок, можливо зробити по опосередкованим даним, які є у вільному доступі в мережі Інтернет. Зокрема, з публікації на офіційному сайті Бюро економічної безпеки України від 25 січня 2022 року, у якій Директор Бюро, під час першої координаційної зустрічі робочої групи за участі представників Консультативної місії ЄС в Україні (EUAM), проекту EU4PFM (програми ЄС з підтримки управління державними фінансами в Україні) та Бюро економічної безпеки України повідомив, що «що триває процес підключення Бюро до відповідних баз даних Державної податкової служби та Державної митної служби». [14]

Таким чином, аналітики правоохоронного органу, які працюють з митною електронною базою даних, не створюють принципово новий аналітичний продукт, а дублюють функції митників.

Не виключено, що цей факт зіграв не останню роль у прийнятті Законодавцем рішення щодо усунення з Митного кодексу України положення про надання правоохоронцям повноважень безумовного вимагання проведення контрольно-перевірочних функцій із здійснення огляду (перегляду).

З моменту набрання сили Законом пройшов майже рік, і в ньому міститься вимога до Кабінету Міністрів України у шестимісячний строк з дня набрання чинності Законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність із ним.

Втім, станом на теперішній час, зміни до Постанови Кабінету Міністрів України № 467 ще не внесені, що створює юридичну колізію. Після приведення вказаної Постанови у відповідність із Митним Кодексом України будуть усунені останні нормативно-правові можливості для вимагання безумовного проведення митного огляду (перегляду) за дорученням слідчого. Це буде мати позитивний вплив на ведення зовнішньоекономічної діяльності. Також це зменшить витрати Держави на компенсацію вартості про-

ведення оглядів, оскільки, згідно з частиною 5 статті 338 Митного кодексу України, огляд (перегляд) проводиться за рахунок органу, з ініціативи або на підставі інформації якого прийнято рішення про його проведення. Крім того, що це збільшить довіру суб'єктів господарювання при веденні легального бізнесу до органів державної влади та понизить корупційні ризики для правоохоронних і митних органів.

Висновок. Провівши аналіз проведення митного контролю у формі огляду та переогляду з початку здобуття незалежності нашою країною і до сьогодні, враховуючи Європейський напрямок розвитку нашої держави, підсумовуємо:

- митний огляд та перегляд є важливим інструментом митного контролю та правового механізму регулювання порядку переміщення товарів та транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України;

- необхідність термінового виконання норм Закону з внесення зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 23.05.2012 № 467 «Про затвердження вичерпного переліку підстав, за наявності яких може проводитись огляд (перегляд) товарів, транспортних засобів комерційного призначення органами доходів і зборів України». Пропонуємо викласти пункт 14 в наступній редакції: «14. Прийняття рішення про необхідність проведення переогляду товарів, транспортних засобів комерційного призначення посадовою особою митного органу за результатами застосування системи управління ризиками на підставі інформації, отриманої від правоохоронних органів». Для усунення колізії це було потрібно виконати протягом 6 місяців, а вже минув майже один рік;

- необхідність проведення урегулювання між Митним кодексом України та Кримінальним процесуальним кодексом України відносно використання «Акта про проведення огляду (перегляду) товарів, транспорт-

них засобів, ручної поклажі та багажу» як доказу при досудовому розслідуванні та притягненні особи до відповідальності. Розгляд цього питання потрібно провести в рамках адаптації та модернізації законодавства до законодавства ЄС, використовуючи різні галузі права.

Література:

1. Про внесення змін до Митного кодексу України щодо оподаткування митними платежами товарів, що переміщуються (пересилаються) у міжнародних поштових відправленнях, міжнародних експрес-відправленнях, та порядку їх декларування: Закон України від 25.01.2022 р. № 1999-IX URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1999-20#Text> (дата звернення 01.05.2023 р.)

2. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення 1.05.2023 р.)

3. Про затвердження вичерпного переліку підстав, за наявності яких може проводитись огляд (переогляд) товарів, транспортних засобів комерційного призначення органами доходів і зборів України: Постанова КМУ № 467 від 23.05.2012 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/467-2012-p#Text> (дата звернення 1.05.2023 р.)

4. Мазур А.В. Організаційно-правові основи митного контролю в Україні: автореф.... к.ю.н. 12.00.07/ Національна юридична академія України ім. Я.Мудрого м.Х.-2004.19 с.

5. Митний кодекс України : Закон України від 12.12.1991 р. № 1970-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1970-12#Text> (втратив чинність 16.05.2008 р. дата звернення 1.05.2023 р.)

6. Митний кодекс України : Закон України від 11.07.2002 р. № 92-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92-15#Text> (втратив чинність 01.06.2012 р. дата звернення 1.05.2023 р.)

7. Регламент Європейського парламенту і Ради (ЄС) №952/2013 від 9 жовтня 2013 року про Митного кодексу Союзу: Міжнародний документ, кодекс № 952/2013 від 09.10.2013р. URL : [n.rada.gov.ua/laws/show/984_009-13#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_009-13#Text) (дата звернення 1.05.2023 р.)

8. Алішаускас В. Рух до митного союзу з ЄС: де Україна досягла успіху і що потрібно доробити. 21.03.2023р. URL:

<https://www.euointegration.com.ua/experts/2023/03/21/7158185/>

9. Аналіз регуляторного впливу проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження вичерпного переліку підстав, за наявності яких може проводитись огляд (переогляд) товарів, транспортних засобів комерційного призначення митними органами України»: Державна регуляторна служба України №11219/0/19-17 від 06.10.2017 р. URL: https://fileview.fwdcdn.com/?url=https://mail.ukr.net/api/public/file_view/list%3Ftoken%3DyWriFgrFbqKsRIJrWolywehrwMVjhirACQR-4vUzrvvjbTDxrjMPXqk3rRkUbEb5j9df3nuz_VYU2Ij3kFdal2--LMUt9te4pL6Au1Rd:c_qH2TDC6ZO5UMch%26r%3D1687710122796&default_mode=view&lang=uk#start=1

10. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення 01.05.2023 р.)

11. Про затвердження форми Акта про проведення огляду (переогляду) товарів, транспортних засобів, ручної поклажі та багажу: наказ Міністерства Фінансів України № 636 від 30.05.2012 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1004-12#Text> (дата звернення 01.05.2023 р.)

12. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. № 2135-XII URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (дата звернення 01.05.2023 р.)

13. Порівняльна таблиця до проекту Закону України: реєстраційний №4279 від 30.11.2021 року URL : <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1100092> (дата звернення 01.05.2023 р.)

14. Представники Бюро економічної безпеки, Консультативної Місії ЄС та EU4PFM обговорили актуальні питання з проведення майбутніх конкурсів : веб-сайт Бюро економічної безпеки України URL: <https://esbu.gov.ua/news/predstavniki-byuro-ekonomichnoyi-bezpeki-konsultativnoyi-misiyi-yesta-eu4pfm-obgovorili-aktualni-pitannya-z-provedennya-majbutnih-konkursiv>

References:

1. Pro vnesennia zmin do Mytnoho kodeksu Ukrainy shchodo opodatkuvannia mytnymy platezhamy tovariv, shcho peremishchuiutsia (peresylaiutsia) u mizhnarodnykh poshtovykh vidpravlenniakh, mizhnarodnykh ekspres-

vidpravleniakh, ta poriadku yikh deklaruvannia: Zakon Ukrainy vid 25.01.2022 r. # 1999-IX URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1999-20#Text> (data zvernennia 01.05.2023 r.)

2. Mytnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 13.03.2012 r. # 4495-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (data zvernennia 1.05.2023 r.)

3. Pro zatverdzhennia vycherpnogo pereliku pidstav, za naiavnosti yakykh mozhe provodytys ohliad (pereohliad) tovariv, transportnykh zasobiv komertsiiinoho pryznachennia orhanamy dokhodiv i zboriv Ukrainy: Postanova KMU # 467 vid 23.05.2012 roku URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/467-2012-p#Text> (data zvernennia 1.05.2023 r.)

4. Mazur A.V. Orhanizatsiino-pravovi osnovy mytnoho kontroliu v Ukraini: avtoref. ... k.yu.n. 12.00.07/ Natsionalna yurydychna akademiia Ukrainy im. Ya. Mudroho m. Kh.-2004. 19 s.

5. Mytnyi kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 12.12.1991 r. # 1970-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1970-12#Text> (vtratyv chynnist 16.05.2008 r. data zvernennia 1.05.2023 r.)

6. Mytnyi kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 11.07.2002 r. # 92-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92-15#Text> (vtratyv chynnist 01.06.2012 r. data zvernennia 1.05.2023 r.)

7. Rehlament Yevropeiskoho parlamentu i Rady (YeS) #952/2013 vid 9 zhovtnia 2013 roku pro Mytnoho kodeksu Soiuzu: Mizhnarodnyi dokument, kodeks # 952/2013 vid 09.10.2013r. URL : n.rada.gov.ua/laws/show/984_009-13#Text (data zvernennia 1.05.2023 r.)

8. Alishauskas V. Rukh do mytnoho soiuzu z YeS: de Ukraina dosiahla uspikhu i shcho potribno dorobty. 21.03.2023r. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/experts/2023/03/21/7158185/>

9. Analiz rehuliatornoho vplyvu proektu postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro vnesennia zmin do postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia vycherpnogo pereliku pidstav, za naiavnosti yakykh mozhe provodytys ohliad (pereohliad) tovariv, transportnykh zasobiv komertsiiinoho pryznachennia mytnymy orhanamy Ukrainy»: Derzhavna rehuliatorna sluzhba Ukrainy #11219/0/19-17 vid 06.10.2017 r. URL: https://fileview.fwdcdn.com/?url=https://mail.ukr.net/api/public/file_view/list%3Ftoken%3DyWriFgrFbqKsRIJRwOlywehrwMVjhirACQR-4vUzrvvjbTDxrijMPXqk3rRkUbEb5j9df3nuz_VYU2Ij3kFdal2--LMUt9te4pL6Au1Rd:c_qH2TDC6ZO5UMch%26r

[%3D1687710122796&default_mode=view&lang=uk#start=1](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1687710122796&default_mode=view&lang=uk#start=1)

10. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 13.04.2012 r. # 4651-VI URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (data zvernennia 01.05.2023 r.)

11. Pro zatverdzhennia formy Akta pro provedennia ohliadu (pereohliadu) tovariv, transportnykh zasobiv, ruchnoi poklazhi ta bahazhu: nakaz Ministerstva Finansiv Ukrainy # 636 vid 30.05.2012 r. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1004-12#Text> (data zvernennia 01.05.2023 r.)

12. Pro operatyvno-rozshukovu diialnist: Zakon Ukrainy vid 18.02.1992 r. # 2135-XII URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (data zvernennia 01.05.2023 r.)

13. Porivnialna tablytsia do proektu Zakonu Ukrainy: reistratsiinyi #4279 vid 30.11.2021 roku URL : <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1100092> (data zvernennia 01.05.2023 r.)

14. Predstavnyky Biuro ekonomichnoi bezpeky, Konsultatyvnoi Misii YeS ta EU4PFM obhovoryly aktualni pytannia z provedennia maibutnikh konkursiv : veb-sait Biuro ekonomichnoi bezpeky Ukrainy URL: <https://esbu.gov.ua/news/predstavniki-byuro-ekonomichnoyi-bezpeki-konsultativnoyi-misiyi-yes-ta-eu4pfm-obgovorili-aktualni-pitannya-z-provedennya-majbutnih-konkursiv>

Bespalov M., Hrytsenko H. Dynamics of supervision (control) regulation of economic activities by state bodies - Article.

The article analyzes the current legislation and the indicated gaps and conflicts regarding the conduct of customs controls in the form of examination of goods that move across the customs border of the state. An analysis of the legislation from the independence of our state to the present on customs controls in the form of examination of goods moving across the customs border has been made. The considered procedure of interaction during customs examination and review between customs and law enforcement authorities, according to the analysis, it was found that some functions of state authorities are duplicated, which has a negative impact on economic development and the image of the state at the international level. Proposals have been prepared to eliminate the gaps in the customs legislation of our country and to conduct further scientific research on the procedure of customs examination of goods that are moving across the customs border of the state,

taking into account the adaptation of the legislation to the EU customs legislation.

Key words: *customs controls, examination, customs authorities, law enforcement authorities, pre-trial investigation.*

Авторська довідка:

Беспалов Максим Олександрович, к.е.н., адвокат, м. Київ, моб.тел. +380637011377, ел.пошта: bespalovscholar@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-5575-8455>

Гриценко Григорій Миколайович - к.ю.н., доцент, доцент кафедри правознавства Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля ел. адреса: gricenko@snu.edu.ua, моб. тел. +3 8 050 588 75 23 <https://orcid.org/0000-0001-6346-525X>

Стаття надійшла до редакції: 17 травня 2023 р.